

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

23 decembrie 2015 *

„Acțiune în anulare — Înlocuire în cursul judecății a deciziei atacate — Obiectul acțiunii — Cooperare polițienească și judiciară în materie penală — Supunerea unei noi substanțe psihoactive unor măsuri de control — Cadru juridic aplicabil ca urmare a intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona — Dispoziții tranzitorii — Consultarea Parlamentului European”

În cauza C-595/14,

având ca obiect o acțiune în anulare formulată în temeiul articolului 263 TFUE, introdusă la 19 decembrie 2014,

Parlamentul European, reprezentat de F. Drexler, de A. Caiola și de M. Pencheva, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

reclamant,

împotriva

Consiliului Uniunii Europene, reprezentat de K. Pleśniak și de K. Michoel, în calitate de agenți,

pârât,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul L. Bay Larsen (raportor), președinte de cameră, și domnii D. Šváby, J. Malenovský, M. Safjan și M. Vilaras, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: franceza.

Hotărâre

- 1 Prin cererea introductivă, Parlamentul European solicită anularea Deciziei de punere în aplicare 2014/688/UE a Consiliului din 25 septembrie 2014 privind supunerea substanțelor 4-iodo-2,5-dimetoxi-N-(2-metoxibenzil)fenetilamină (25I-NBOMe), 3,4-dicloro-N-([1-(dimetilamino)ciclohexil]metil)benzamidă (AH-7921), 3,4-metilendioxiptovaleronă (MDPV) și 2-(3-metoxifenil)-2-(etilamino)ciclohexanonă (metoxetamină) unor măsuri de control (JO L 287, p. 22, denumită în continuare „decizia atacată”).

Cadrul juridic

Decizia 2005/387/JAI

- 2 Articolul 1 din Decizia 2005/387/JAI a Consiliului din 10 mai 2005 privind schimbul de informații, evaluarea riscurilor și controlul noilor substanțe psihoactive (JO L 127, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 170) prevede:

„Prezenta decizie instituie un mecanism destinat unui schimb rapid de informații cu privire la noile substanțe psihoactive. [...]

Prezenta decizie prevede, de asemenea, o evaluare a riscurilor asociate cu aceste noi substanțe psihoactive pentru a permite ca măsurile aplicabile în statele membre pentru controlul stupefiantelor și al substanțelor psihotrope să fie aplicate și noilor substanțe psihoactive.”

- 3 Articolul 6 din această decizie prevede că Consiliul Uniunii Europene poate solicita redactarea unui raport de evaluare a riscurilor asociate cu o nouă substanță psihoactivă.
- 4 Articolul 8 din decizia menționată, cu titlul „Procedura pentru punerea sub control a anumitor noi substanțe psihoactive specifice”, este redactat după cum urmează:

„(1) În termen de șase săptămâni de la data la care a primit Raportul de evaluare a riscurilor, Comisia prezintă Consiliului o inițiativă privind supunerea noii substanțe psihoactive unor măsuri de control. [...]

(2) În cazul în care Comisia consideră că nu este necesar să prezinte o inițiativă privind supunerea noii substanțe psihoactive unor măsuri de control, o astfel de inițiativă poate fi prezentată Consiliului de către unul sau mai multe state membre, de preferință nu mai târziu de șase săptămâni de la data la care Comisia și-a prezentat raportul Consiliului.

(3) Consiliul decide, cu majoritate calificată și în urma unei inițiative prezentate în temeiul alineatului (1) sau (2), în conformitate cu articolul 34 alineatul (2) litera (c) [UE], dacă va supune noua substanță psihoactivă unor măsuri de control.”

Decizia de punere în aplicare (UE) 2015/1875

- 5 Considerentele (34) și (35) ale Deciziei de punere în aplicare (UE) 2015/1875 a Consiliului din 8 octombrie 2015 privind supunerea substanțelor 4-iodo-2,5-dimetoxi-N-(2-metoxibenzil)fenetilamină (25I-NBOMe), 3,4-dicloro-N-([1-(dimetilamino)ciclohexil]metil)benzamidă (AH-7921), 3,4-metilendioxiptovaleronă (MDPV) și 2-(3-metoxifenil)-2-(etilamino)ciclohexanonă (metoxetamină) unor măsuri de control (JO L 275, p. 38) sunt redactate după cum urmează:

„(34) În hotărârea sa din 16 aprilie 2015 pronunțată în cauzele conexe C-317/13 și C-679/13 [(EU:C:2015:223)], Curtea de Justiție a Uniunii Europene a stabilit că, înainte de adoptarea unei decizii de punere în aplicare în temeiul articolului 8 alineatul (3) din Decizia 2005/387/JAI, Consiliul ar trebui să consulte Parlamentul European. Decizia [atacată] a fost adoptată în lipsa unei astfel de consultări prealabile și, în consecință, este afectată de un viciu procedural. Prin urmare, [d]ecizia [atacată] ar trebui să fie înlocuită cu prezenta decizie.

(35) Pentru a asigura continuitatea măsurilor de control în întreaga Uniune [...], prezenta decizie nu ar trebui să aducă atingere obligațiilor statelor membre referitoare la termenul pentru supunerea noii substanțe psihoactive în cauză unor măsuri de control și unor sancțiuni penale în legislația lor națională, astfel cum este prevăzut la articolul 2 din [d]ecizia [atacată].”

- 6 Articolul 1 din această decizie prevede:

„Următoarele substanțe psihoactive noi fac obiectul măsurilor de control în întreaga Uniune:

- (a) 4-iodo-2,5-dimetoxi-N-(2-metoxibenzil)fenetilamină (25I-NBOMe);
- (b) 3,4-dicloro-N-([1-(dimetilamino)ciclohexil]metil)benzamidă (AH-7921);
- (c) 3,4-metilendioxiptovaleronă (MDPV);
- (d) 2-(3-metoxifenil)-2-(etilamino)ciclohexanonă (metoxetamină).”

- 7 Articolul 2 din decizia menționată prevede:

„Decizia [atacată] este înlocuită, fără a aduce atingere obligațiilor statelor membre referitoare la termenul pentru supunerea substanțelor 4-iodo-2,5-dimetoxi-N-(2-metoxibenzil)fenetilamină (25I-NBOMe), 3,4-dicloro-N-([1-(dimetilamino)ciclohexil]metil)benzamidă (AH-7921), 3,4-metilendioxiptovaleronă (MDPV) și 2-(3-metoxifenil)-2-(etilamino)ciclohexanonă (metoxetamină) unor măsuri de control și unor sancțiuni penale în legislația lor națională, astfel cum este prevăzut la articolul 2 din [d]ecizia [atacată].”

- 8 Potrivit articolului 3 din aceeași decizie, aceasta a intrat în vigoare în ziua următoare datei publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Decizia atacată

- 9 Decizia atacată, care vizează Tratatul FUE și Decizia 2005/387, în special articolul 8 alineatul (3) din aceasta din urmă, prevede la articolul 1:

„Următoarele substanțe psihoactive noi fac obiectul măsurilor de control pe teritoriul Uniunii:

- (a) 4-iodo-2,5-dimetoxi-N-(2-metoxibenzil)fenetilamină (25I-NBOMe);

(b) 3,4-dicloro-N-([1-(dimetilamino)ciclohexil]metil) benzamidă (AH-7921);

(c) 3,4-metilenedioxipirovaleronă (MDPV);

(d) 2-(3-metoxifenil)-2-(etilamino)ciclohexanonă (metoxetamină).”

- 10 Articolul 2 din această decizie prevede că statele membre adoptă, până la 2 octombrie 2015, măsurile necesare pentru a supune substanțele psihoactive menționate la articolul 1 măsurilor de control și sancțiunilor penale prevăzute de legislația lor.

Concluziile părților

- 11 Parlamentul solicită Curții:

- anularea deciziei atacate;
- menținerea efectelor acestei decizii până la înlocuirea sa printr-un nou act; și
- obligarea Consiliului la plata cheltuielilor de judecată.

- 12 Consiliul solicită Curții:

- constatarea lipsei necesității de a se pronunța asupra fondului în prezenta cauză;
- în subsidiar, respingerea ca neîntemeiat a primului motiv invocat de Parlament; și
- în cazul în care Curtea ar dispune anularea deciziei atacate, menținerea efectelor acesteia până la înlocuirea sa printr-un nou act.

Cu privire la acțiune

Cu privire la obiectul acțiunii

Argumentația părților

- 13 Consiliul arată că, întrucât decizia atacată a fost înlocuită și abrogată prin Decizia de punere în aplicare 2015/1875, adoptată după consultarea Parlamentului și care prevede supunerea aceluiași substanțe psihoactive ca cele vizate de decizia atacată unor măsuri de control, Curtea trebuie să constate lipsa necesității de a se pronunța asupra fondului în prezenta cauză.
- 14 Astfel, ar rezulta dintr-o jurisprudență constantă a Curții că obiectul litigiului și interesul de a exercita acțiunea trebuie să persiste până la pronunțarea hotărârii judecătorești, ceea ce ar presupune ca acțiunea să fie susceptibilă, prin rezultatul ei, să aducă un beneficiu părții care a formulat-o.
- 15 Pe de altă parte, Consiliul apreciază că, deși Curtea a admis că interesul reclamantului de a exercita acțiunea poate persista în cazul în care nelegalitatea pretinsă este susceptibilă să se repete în viitor independent de circumstanțele cauzei, nu aceasta este situația în speță, dat fiind că Consiliul a luat deja măsurile pe care le presupune executarea Hotărârilor Parlamentul/Consiliul (C-317/13 și C-679/13, EU:C:2015:223), precum și Parlamentul/Consiliul (C-540/13, EU:C:2015:224) și că a făcut să dispară din ordinea juridică a Uniunii nelegalitatea care afectează decizia atacată.

Aprecierea Curții

- 16 În măsura în care Consiliul se prevalează de abrogarea și de înlocuirea deciziei atacate prin Decizia de punere în aplicare 2015/1875, trebuie amintit că abrogarea actului atacat, apărută după introducerea acțiunii, nu determină, prin ea însăși, obligația instanței Uniunii de a nu se pronunța asupra fondului cauzei pentru lipsa obiectului sau pentru lipsa interesului de a exercita acțiunea la data pronunțării hotărârii (Hotărârea Xeda International și Pace International/Comisia, C-149/12 P, EU:C:2013:433, punctul 32 și jurisprudența citată).
- 17 Cu toate acestea, astfel cum arată Consiliul, reiese dintr-o jurisprudență constantă a Curții că, în raport cu obiectul acțiunii, interesul reclamantului de a exercita acțiunea trebuie să existe la momentul formulării acesteia, sub sancțiunea inadmisibilității. Acest obiect al litigiului trebuie să existe în continuare, ca și interesul de a exercita acțiunea, până la pronunțarea hotărârii judecătorești, sub sancțiunea nepronunțării asupra fondului, ceea ce presupune ca acțiunea să fie susceptibilă, prin rezultatul său, să aducă un beneficiu părții care a formulat-o (a se vedea în acest sens Hotărârea Abdulrahim/Consiliul și Comisia, C-239/12 P, EU:C:2013:331, punctul 61 și jurisprudența citată).
- 18 Curtea a dedus de aici că, atunci când actul atacat a încetat să producă efecte în cursul procedurii, trebuie să aprecieze *in concreto* menținerea interesului reclamantului de a exercita acțiunea, ținând seama în special de consecințele nelegalității invocate și de natura prejudiciului pretins a fi fost suferit (a se vedea în acest sens Hotărârea Abdulrahim/Consiliul și Comisia, C-239/12 P, EU:C:2013:331, punctele 62 și 65).
- 19 Cu toate acestea, trebuie arătat că soluția respectivă a fost consacrată în cauze care priveau acțiuni a căror admisibilitate era condiționată de justificarea unui interes al reclamantului de a exercita acțiunea, întrucât fuseseră formulate de persoanele fizice sau juridice vizate la articolul 263 al patrulea paragraf TFUE.
- 20 Or, dreptul la acțiune al Parlamentului, prevăzut la articolul 263 al doilea paragraf TFUE, la fel ca dreptul la acțiune al statelor membre, prevăzut la aceeași dispoziție, nu este condiționat de justificarea unui interes de a exercita acțiunea (a se vedea în acest sens Hotărârea Parlamentul/Consiliul, C-355/10, EU:C:2012:516, punctul 37).
- 21 În consecință, decizia Curții de a se pronunța sau, dimpotrivă, de a constata lipsa necesității de a se pronunța asupra fondului în prezenta cauză nu poate, logic, să depindă de verificarea menținerii unui interes de a exercita acțiunea al Parlamentului după adoptarea Deciziei de punere în aplicare 2015/1875.
- 22 În aceste condiții, Curtea a putut constata că nu mai era necesar să se pronunțe asupra fondului acțiunilor introduse de statele membre atunci când, după anularea sau după retragerea actului atacat, aceste state au obținut rezultatul urmărit prin acțiunile lor (a se vedea în acest sens Ordonanța Germania/Comisia, C-46/96, EU:C:1997:103, punctul 6, precum și Hotărârea Italia/Comisia, C-372/97, EU:C:2004:234, punctul 37, și Hotărârea Italia/Comisia, C-138/03, C-324/03 și C-431/03, EU:C:2005:714, punctul 25).
- 23 În speță, trebuie să se constate că, în orice caz, înlocuirea deciziei atacate prin Decizia de punere în aplicare 2015/1875 a lăsat să subziste efectele trecute ale deciziei atacate și, prin urmare, nu a produs efecte echivalente celor pe care le-ar fi presupus, în principiu, anularea acestei decizii.
- 24 Astfel, rezultă din coroborarea articolului 1 cu articolul 3 din această decizie de punere în aplicare că obligația pe care o prevede privind supunerea substanțelor psihoactive în cauză unor măsuri de control nu a intrat în vigoare decât în ziua următoare datei publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii*

Europene. În consecință, această obligație nu este de natură să se substituie obligației echivalente prevăzute de decizia atacată, în ceea ce privește perioada anterioară intrării în vigoare a deciziei de punere în aplicare menționate.

- 25 De asemenea, deși rezultă din considerentul (34) al Deciziei de punere în aplicare 2015/1875 și din articolul 2 din aceasta că ea a înlocuit decizia atacată, niciun element din respectiva decizie de punere în aplicare nu arată că această înlocuire ar avea un caracter retroactiv.
- 26 Reiese, dimpotrivă, din considerentul (35) al deciziei de punere în aplicare menționate și din articolul 2 din aceasta că ea se aplică fără să „aducă atingere” obligațiilor care rezultă din decizia atacată referitoare la termenul pentru supunerea substanțelor psihoactive în cauză unor măsuri de control și unor sancțiuni penale, și anume până la 2 octombrie 2015. Decurge de aici că Consiliul nici nu a intenționat să repună în discuție validitatea acestor obligații, astfel cum rezultă ele din decizia atacată, nici nu a stabilit în mod retroactiv validitatea obligațiilor menționate în temeiul Deciziei de punere în aplicare 2015/1875.
- 27 De altfel, trebuie arătat că Consiliul doar s-a prevalat în fața Curții de abrogarea și de înlocuirea deciziei atacate prin Decizia de punere în aplicare 2015/1875, fără a susține că înlocuirea respectivă ar avea un efect *ex tunc* echivalent celui al unei anulări a deciziei atacate.
- 28 În consecință, rezultă că intrarea în vigoare a acestei decizii de punere în aplicare nu a făcut să dispară ansamblul efectelor deciziei atacate și, prin urmare, nu a privat în întregime de obiect acțiunea introdusă de Parlament în prezenta cauză.
- 29 Această concluzie nu poate fi repusă în discuție de împrejurarea că Parlamentul solicită Curții, în ipoteza în care ar anula decizia atacată, să mențină efectele acesteia până la înlocuirea sa printr-o nouă decizie, dat fiind că incumbă Curții să statueze asupra consecințelor unei anulări fără a fi legată de propunerile formulate în acest scop de părți și că, în orice caz, o instituție poate căuta în mod valabil să obțină o declarație de nelegalitate, chiar și în cazul în care efectele actului anulat ar fi integral menținute (a se vedea în acest sens Hotărârea Consiliul/Parlamentul, C-284/90, EU:C:1992:154, punctul 36).
- 30 Rezultă din cele ce precedă că este necesară pronunțarea asupra fondului acțiunii introduse de Parlament.

Cu privire la fond

- 31 Parlamentul invocă două motive în susținerea acțiunii formulate, întemeiate pe alegerea unui temei juridic abrogat sau nelegal și, respectiv, pe încălcarea unei norme fundamentale de procedură ca urmare a neparticipării Parlamentului la procedura de adoptare a deciziei atacate.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea unei norme fundamentale de procedură

– Argumentația părților

- 32 Parlamentul susține că faptul că nu a participat la adoptarea deciziei atacate constituie o încălcare a unei norme fundamentale de procedură.
- 33 Arată că decizia respectivă ar fi trebuit să fie adoptată prin intermediul procedurii legislative ordinare, în temeiul articolului 83 alineatul (1) TFUE, iar nu în cadrul unei proceduri la care Parlamentul nu a fost asociat.

34 Consiliul recunoaște că, din cauza lipsei consultării Parlamentului, procedura urmată pentru adoptarea deciziei atacate nu a fost conformă cu cerințele articolului 34 alineatul (2) litera (c) UE.

– Aprecierea Curții

35 Trebuie subliniat, cu titlu introductiv, că consultarea corespunzătoare a Parlamentului în cazurile prevăzute de normele aplicabile ale dreptului Uniunii constituie o normă fundamentală de procedură a cărei nerespectare determină nulitatea actului vizat (a se vedea Hotărârea Parlamentul/Consiliul, C-317/13 și C-679/13, EU:C:2015:223, punctul 63, precum și Hotărârea Parlamentul/Consiliul, C-540/13, EU:C:2015:224, punctul 53 și jurisprudența citată).

36 Prin urmare, pentru a se statua asupra celui de al doilea motiv invocat de Parlament în susținerea acțiunii formulate, este necesar să se stabilească dacă Parlamentul trebuia să fie consultat înainte de adoptarea deciziei atacate.

37 Trebuie amintit, în această privință, că reiese dintr-o jurisprudență constantă a Curții că temeiul juridic al unui act determină procedura care trebuie urmată pentru adoptarea acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea Parlamentul/Consiliul, C-130/10, EU:C:2012:472, punctul 80, și Hotărârea Parlamentul/Consiliul, C-658/11, EU:C:2014:2025, punctul 57).

38 În speță, deși între părți există un dezacord în ceea ce privește temeiul juridic efectiv utilizat de Consiliu pentru adoptarea deciziei atacate, reiese cu claritate din textul respectivei decizii că aceasta este întemeiată pe articolul 8 alineatul (3) din Decizia 2005/387 (a se vedea prin analogie Hotărârea Parlamentul/Consiliul, C-317/13 și C-679/13, EU:C:2015:223, punctele 28-31).

39 Or, decurge din jurisprudența Curții că, atât timp cât nu a fost abrogat, anulat sau modificat, articolul 8 alineatul (3) din Decizia 2005/387 continuă, în temeiul articolului 9 din Protocolul (nr. 36) privind dispozițiile tranzitorii, să își producă efectele juridice, după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona și că, prin urmare, permite adoptarea unor măsuri de executare în aplicarea procedurii pe care o definește (a se vedea în acest sens Hotărârea Parlamentul/Consiliul, C-317/13 și C-679/13, EU:C:2015:223, punctele 57 și 65).

40 În plus, Curtea a statuat că articolul 8 alineatul (3) din Decizia 2005/387 trebuie să fie interpretat, în conformitate cu articolul 39 alineatul (1) UE, în sensul că nu permite Consiliului să adopte un act în scopul supunerii unei noi substanțe psihoactive unor măsuri de control decât după consultarea Parlamentului (Hotărârea Parlamentul/Consiliul, C-317/13 și C-679/13, EU:C:2015:223, punctul 50).

41 Abrogarea articolului 39 alineatul (1) UE prin Tratatul de la Lisabona nu poate repune în discuție această obligație de a consulta Parlamentul, din moment ce, pe de o parte, obligația de a interpreta un act de drept derivat în conformitate cu dreptul primar decurge din principiul general de interpretare potrivit căruia o dispoziție trebuie interpretată, în măsura posibilului, astfel încât să nu se repună în discuție legalitatea sa și, pe de altă parte, legalitatea unui act al Uniunii trebuie apreciată în funcție de elementele de fapt și de drept existente la data adoptării actului respectiv (a se vedea în acest sens Hotărârea Parlamentul/Consiliul, C-317/13 și C-679/13, EU:C:2015:223, punctele 45, 49 și 67).

42 Or, este cert că decizia atacată a fost adoptată de Consiliu fără consultarea prealabilă a Parlamentului.

43 Rezultă că cel de al doilea motiv invocat de Parlament este întemeiat și, în consecință, decizia atacată trebuie anulată.

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe alegerea unui temei juridic abrogat sau nelegal

- 44 Întrucât cel de al doilea motiv al Parlamentului a fost admis, iar decizia atacată trebuie anulată în consecință, nu este necesar să se analizeze primul motiv invocat de Parlament în susținerea acțiunii formulate.

Cu privire la cererea de menținere a efectelor deciziei atacate

- 45 Atât Parlamentul, cât și Consiliul solicită Curții menținerea, în cazul în care ar anula decizia atacată, a efectelor acesteia până la înlocuirea ei printr-un nou act.
- 46 În această privință, trebuie amintit că, potrivit articolului 264 al doilea paragraf TFUE, Curtea poate indica, în cazul în care consideră că este necesar, care sunt efectele actului anulat care trebuie considerate ca fiind irevocabile.
- 47 În speță, trebuie arătat că Consiliul a adoptat, în vederea remedierii viciului de procedură de care era afectată decizia atacată, Decizia de punere în aplicare 2015/1875 și că aceasta a înlocuit, de la data intrării ei în vigoare, decizia atacată.
- 48 Cu toate acestea, a pronunța anularea deciziei atacate fără a prevedea menținerea efectelor ei ar fi de natură, prin crearea în special a unei incertitudini cu privire la data de la care statele membre sunt ținute să supună substanțele psihoactive în cauză unor măsuri de control și unor sancțiuni penale, să aducă atingere eficacității controlului substanțelor psihoactive vizate de această decizie și, prin urmare, protecției sănătății publice. Or, deși Parlamentul solicită anularea acestei decizii pentru motivul că a fost încălcată o normă fundamentală de procedură, nu contestă nici finalitatea, nici conținutul acesteia.
- 49 Este necesară, în consecință, menținerea efectelor deciziei atacate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 50 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Parlamentul a solicitat obligarea Consiliului la plata cheltuielilor de judecată, iar acesta din urmă a căzut în pretenții, se impune obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară și hotărăște:

- 1) **Anulează Decizia de punere în aplicare 2014/688/UE a Consiliului din 25 septembrie 2014 privind supunerea substanțelor 4-iodo-2,5-dimetoxi-N-(2-metoxibenzil)fenetilamină (25I-NBOMe), 3,4-dicloro-N-([1-(dimetilamino)ciclohexil]metil)benzamidă (AH-7921), 3,4-metilendioxi-pirovaleronă (MDPV) și 2-(3-metoxifenil)-2-(etilamino)ciclohexanonă (metoxetamină) unor măsuri de control.**
- 2) **Menține în vigoare efectele Deciziei de punere în aplicare 2014/688.**
- 3) **Obligă Consiliul Uniunii Europene la plata cheltuielilor de judecată.**

Semnături